

Nr 110.

Av herr **Tengdahl**, i anledning av *Kungl. Maj:ts förslag i statsverkspropositionen om anslag till pristävlan om normalritningar för folkskolebyggnader.*

I åttonde huvudtiteln, punkt 183, föreslås anslag av 25,000 kronor för anordnande av en pristävlan för åstadkommande av »normalritningar för folkskolebyggnader».

Frågan om dessa nya normalritningar har haft en egendomlig gång. För många år sedan utfärdades ju normalritningar, som väl numera få anses ha endast historiskt intresse. Så småningom höjdes rop på nya sådana ritningar, som skulle motsvara nya tiders krav. Det sades mig vid ett besök i ecklesiastikdepartementet för en del år sedan, att nu skulle dessa ritningar snart vara färdiga, ty »statsrådet, som är arkitekt, är mycket intresserad av saken». Det var på herr Åke Hammar-skiölds tid. Sedan har överintendentsämbetet haft hand om saken och folkundervisningskommittén har kritiserat ett inom ämbetet uppgjort förslag. På den punkten begär nu överintendentsämbetet anslag till tävlan om fasader.

Nu vet flertalet människor, att även ett folkskolehus bör betraktas som ett arkitektoniskt helt, och att det tjänar föga till att ge dess yttre en viss prägel efter traktens smak eller traditioner, om inte det inre — som ännu mer kan tänkas påverkat av dessa faktorer — också fått en utformning, som sedan det yttre svarat emot. Ja, flertalet är nog tillräckligt förmädet att tro, att ett arkitektoniskt arbete verkligen bör helt gestaltas inifrån utåt, och att det därför inte går an att ens vid en enklare byggnad låta en göra planerna och en annan fasaden — åtminstone icke utan sådant intimt samarbete, som enligt överintendentsämbetet nog inte här skulle ifrågakomma.

Jag betvivlar visst inte, att det kan finnas ett antal klåpare — med

eller utan arkitektexamen — som kunna befinnas villiga att göra en kapprock till överintendentsämbetets skolhusplaner. Men för en född arkitekt är uppgiften i det närmaste fullkomligt ovärdig, liksom det är obegripligt, att landets speciellt arkitekturvårdande ämbete kunnat komma med ett dylikt förslag.

Den summa, det här är fråga om, finner jag ingalunda för hög. Men jag tror inte, att den behöver höjas enbart därför att de tävlande finge sig ålagt att rita även planer (och skärningar). Ty en riktig arkitekt ger sig i alla fall inte till att rita fasad utan att han vet, hur *han själv* vill ha det invändiga.

Ett åläggande att även utforma det invändiga torde emellertid icke kunna ingå i de »närmare bestämmelser», som Kungl. Maj:t skulle utfärda. Jag tager mig därför friheten föreslå Riksdagen besluta bifalla åttonde huvudtitelns yrkande i punkt 183 i följande ändrade form

att för anställande i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, av pristävlan om normalritningar i såväl plan som skärningar och fasader för folkskolebyggnader å landsbygden anvisa för år 1915 ett extra auslag av 25,000 kronor.

Stockholm den 23 januari 1914.

Knut A. Tengdahl.